

บทที่ 2

วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษา ความพึงพอใจของสมาชิกกลุ่มอาชีพต่อการส่งเสริมอาชีพขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองสูงสวรรค์ อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ผู้ศึกษาค้นคว้าได้ศึกษาจากวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จึงขอนำเสนอตามลำดับ ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับกระจายอำนาจและการปกครองท้องถิ่น
2. แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ
3. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร
4. แนวคิดองค์การบริหารส่วนตำบล
5. บริบทองค์การบริหารส่วนตำบลหนองสูงสวรรค์
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดทฤษฎีการกระจายอำนาจและการปกครองท้องถิ่น

1.1 ความหมายและแนวคิดการกระจายอำนาจ

โกวิท พวงงาม (2543 : 28-29) ได้ให้ความหมายของการกระจายอำนาจ (Decentralization) หมายถึง การโอนกิจการบริการสาธารณะบางเรื่องจากรัฐหรือองค์การปกครองส่วนกลางไปให้ชุมชนซึ่งตั้งอยู่ในท้องถิ่นต่างๆ ของประเทศ หรือหน่วยงานบางหน่วยงานรับผิดชอบจัดทำอย่างอิสระจากองค์กรปกครองส่วนกลาง มี 2 รูปแบบ คือ

1. การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นหรือการกระจายอำนาจตามอาณาเขต หมายถึง การมอบอำนาจให้ท้องถิ่นจัดทำกิจการหรือบริการสาธารณะบางเรื่องภายในเขตของแต่ละท้องถิ่น และท้องถิ่นมีอิสระในการปกครองตนเองพอสมควร
2. การกระจายอำนาจตามบริการ หรือการกระจายอำนาจทางเทคนิค หมายถึง การโอนกิจการบริการสาธารณะบางกิจการจากรัฐหรือองค์การปกครองส่วนกลางไปให้หน่วยงานบางหน่วยงานรับผิดชอบจัดทำแยกต่างหากและอย่างเป็นอิสระ โดยปกติแล้วจะเป็นกิจการซึ่งการจัดทำต้องอาศัยความรู้ความชำนาญทางเทคโนโลยีแขนงใดแขนงหนึ่งเป็นพิเศษ เช่น การสื่อสาร วิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์ การผลิตกระแสไฟฟ้า เป็นต้น

ธนสวรรค์ เจริญเมือง (2548 : 290- 295) ได้ให้แนวความคิดหรือทัศนคติต่อการกระจายอำนาจ ดังนี้

การกระจายอำนาจ (Decentralization) หมายถึง ระบบการบริหารประเทศที่เปิดโอกาสให้ท้องถิ่นต่างๆ มีอำนาจในการจัดการดูแลกิจการหลายๆด้านของตนเอง ไม่ใช่ปล่อยให้รัฐบาลกลางรวมศูนย์อำนาจในการจัดการกิจการแทบทุกอย่างของท้องถิ่น กิจการที่ท้องถิ่นมีสิทธิจัดการดูแลมักจะได้แก่ ระบบสาธารณสุขปโภค การศึกษาและศิลปวัฒนธรรม การดูแลชีวิตทรัพย์สิน และการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม ส่วนกิจการใหญ่ๆ 2 อย่าง ที่รัฐบาลกลางควบคุมไว้เด็ดขาดก็คือ การทหารและการต่างประเทศ

การเปิด โอกาสให้แต่ละท้องถิ่นดูแลจัดการปัญหาระดับท้องถิ่นจึงมีคุณประโยชน์สำคัญอย่างน้อย 5 ด้าน คือ

1. แบ่งเบาภาระของรัฐบาลกลาง
2. ทำให้ปัญหาในแต่ละท้องถิ่นได้รับการแก้ไขปรับปรุงได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นไปตามความต้องการของคนในท้องถิ่นนั้นๆ
3. ส่งเสริมให้คนแต่ละท้องถิ่นได้แสดงความสามารถพัฒนาบทบาทตนเองในการดูแลรับผิดชอบท้องถิ่นของตน
4. เป็นพื้นฐานสำคัญของคนในท้องถิ่นในการก้าวขึ้นไปดูแลแก้ไขปัญหาระดับชาติ
5. เสริมสร้างความมั่นคงและเข้มแข็งให้แก่ชุมชนและทั้งประเทศ เนื่องจากปัญหาต่างๆ ได้รับการแก้ไข สังคมมีความมั่นคงและเจริญก้าวหน้า ประชาชนมีคุณภาพและมีบทบาทในการจัดการดูแลสังคมของตนเอง

ประหยัด หงษ์ทองคำ (2526 : 4-5) ได้อธิบายว่า การกระจายอำนาจปกครองคือการที่รัฐได้มอบอำนาจการปกครองบางอย่างให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำบริการสาธารณะต่างๆ เพื่อบริการประชาชน ในการนี้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจอิสระในการปฏิบัติหน้าที่อย่างเพียงพอ โดยให้ความหมายการกระจายอำนาจปกครอง 2 ความหมาย คือ

1. การกระจายอำนาจตามอาณาเขต หมายถึง รัฐบาลกลางได้มอบอำนาจให้ท้องถิ่น จัดทำกิจกรรมหรือการบริการสาธารณะภายในเขตของแต่ละท้องถิ่น และท้องถิ่นมีอิสระในการปฏิบัติหน้าที่การกระจายอำนาจ ซึ่งได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2. การกระจายอำนาจตามกิจการ หมายถึง รัฐบาลกลางได้มอบอำนาจให้องค์กรสาธารณะจัดทำกิจการประเภทใด เพื่อให้มีความเป็นอิสระในการดำเนินงานตามความเหมาะสมของลักษณะงานนั้นๆ เช่น การไฟฟ้าฝ่ายผลิต การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค ฯลฯ

จากความหมายของการกระจายอำนาจข้างต้น ผู้ศึกษาสามารถสรุปได้ว่าการกระจายอำนาจ หมายถึง การมอบอำนาจบางส่วนของรัฐในส่วนกลางให้ท้องถิ่นหรือชุมชนในการบริหารจัดการโดยอิสระตามอำนาจหน้าที่ โดยจัดทำบริการสาธารณะต่างๆ เพื่อบริการประชาชนในท้องถิ่นนั้น ภายใต้การควบคุม กำกับ ดูแลของส่วนกลาง มีรายได้เป็นของตนเอง ตลอดจนทั้งการบริหารจัดการท้องถิ่น โดยคนในท้องถิ่นนั้น

1.2 ลักษณะการกระจายอำนาจการปกครอง

ประหยัด หงษ์ทองคำ (2541 : 28) สรุปว่า การกระจายอำนาจเป็นมาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อให้ประชาชนแต่ละท้องถิ่นได้มีการจัดองค์กรกันขึ้น โดยความเห็นชอบของส่วนรวม (โดยผ่านกระบวนการเลือกตั้ง) ได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการที่จะแบ่งภาระหน้าที่ในการจัดทำบริการสาธารณะบางประการเพื่อตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น และอาจแยกแยะลักษณะสำคัญของหลักการกระจายอำนาจปกครองให้แก่ท้องถิ่นได้ดังนี้

1. มีการจัดตั้งองค์กรขึ้นเป็นนิติบุคคลเพิ่มขึ้นจากส่วนกลาง หน่วยงานปกครองท้องถิ่นเหล่านี้มีหน้าที่ งบประมาณ และทรัพย์สินเป็นของตนเองต่างหาก และไม่ขึ้นตรงต่อหน่วยการบริหารราชการส่วนกลาง ส่วนกลางเพียงแต่ควบคุมดูแลให้ปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามกฎหมายเท่านั้น

2. มีการเลือกตั้งสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นทั้งหมดหรือบางส่วน เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นนั้นได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองอย่างใกล้ชิด ถ้าไม่มีการเลือกตั้งคณะผู้ปกครองท้องถิ่นเลยก็ไม่นับว่าเป็นการกระจายอำนาจปกครองให้แก่ท้องถิ่นอย่างแท้จริง

3. มีอำนาจอิสระในการปกครองตนเองได้ตามสมควร การกระจายอำนาจการปกครองนั้น ต้องกำหนดให้หน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่น มีอำนาจอิสระในการบริหารงานหรือจัดทำกิจการที่ได้รับมอบหมายได้เองพอสมควร มีอำนาจอิสระในการบริหารงานหรือจัดทำกิจการที่ได้รับมอบหมายได้เองพอสมควร คือ มีอำนาจวินิจฉัยและดำเนินการได้เองด้วยงบประมาณและหน้าที่ของตนเอง

4. มีงบประมาณเป็นของท้องถิ่น ตามหลักการกระจายอำนาจการปกครองนั้น หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีงบประมาณของตนเอง ซึ่งแยกออกจากส่วนกลางโดยมีรายได้จากการเก็บภาษีอากร ค่าธรรมเนียมต่าง ๆ และทรัพย์สิน ตลอดจนเงินอุดหนุน (ถ้ามี) เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินกิจการต่าง ๆ

5. มีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานที่เป็นของท้องถิ่นเอง นอกจากจะมีงบประมาณแยกออกเป็นสัดส่วนของตนเองแล้ว การกระจายอำนาจการปกครองนั้นจะต้องมีเจ้าหน้าที่อื่นเป็นพนักงานของตนเองเป็นส่วนใหญ่หรือทั้งหมด เจ้าหน้าที่เหล่านี้มิได้ขึ้นในสังกัดกระทรวงทบวงในส่วนกลางโดยตรง แต่เป็นเจ้าหน้าที่ของท้องถิ่นแต่ละแห่งนั่นเอง

1.3 หลักการกระจายอำนาจ

โกวิทช์ หวงงาม (2548 : 14) หลักการกระจายอำนาจ หมายถึง การที่รัฐบาลกลางยินยอมมอบอำนาจปกครองบางส่วนให้แก่องค์กรอื่นที่ไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของหน่วยการบริหารราชการส่วนกลางให้ไปจัดทำบริการสาธารณะบางอย่างโดยมีอิสระตามสมควร เป็นการมอบอำนาจให้ทั้งในด้านการเมืองและการบริหาร เป็นเรื่องที่ท้องถิ่นมีอำนาจที่จะกำหนดนโยบายและควบคุมการปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบายท้องถิ่นของตนเองได้ โดยมีลักษณะสำคัญของหลักการกระจายอำนาจปกครอง ดังนี้

1. ได้รับการจัดตั้งขึ้นโดยผลแห่งกฎหมาย ให้มีส่วนเป็นนิติบุคคล หน่วยการปกครองท้องถิ่นเหล่านี้มีหน้าที่ งบประมาณ และทรัพย์สินเป็นของตนเองต่างหากและไม่ขึ้นตรงต่อการปกครองส่วนกลาง ส่วนกลางเพียงแต่กำกับดูแลให้ปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามกฎหมายเท่านั้น

2. มีการเลือกตั้งสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นทั้งหมด เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นนั้นได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง

3. มีอำนาจอิสระในการบริหารงาน จัดทำกิจกรรมและมีอำนาจวินิจฉัยและดำเนินการได้เองพอสมควร ด้วยงบประมาณ และเจ้าหน้าที่ของตนเอง

4. หน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องมีอำนาจในการจัดเก็บรายได้ เช่น ภาษีอากร ค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ตามที่รัฐอนุญาต เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินกิจการต่าง ๆ

สรุปได้ว่า การกระจายอำนาจการปกครองทำให้ประชาชนในท้องถิ่น สามารถบริหารจัดการท้องถิ่นของตน สามารถกำหนดนโยบาย ทิศทางการพัฒนา โดยยึดหลักการมี

ส่วนร่วมของคนในท้องถิ่นเอง โดยมีผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่น มีงบประมาณ รายได้ ทรัพย์สินและบุคลากรเป็นของตนเอง

2. ความหมายของการปกครองท้องถิ่น

ได้มีนักวิชาการหลายท่าน ได้สรุปความหมาย และคำนิยามเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่นไว้ ซึ่งมีหลักการสำคัญที่คล้ายคลึงกัน หรือแตกต่างกันบ้าง ดังนี้
 อูทัย หิรัญโค (2523 : 2) ได้ให้ความหมายของการปกครองท้องถิ่นคือ การปกครองท้องถิ่นคือ การปกครองที่รัฐบาลมอบให้ประชาชนในท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่ง และดำเนินการกันเองเพื่อบำบัดความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น การบริหารงานของท้องถิ่นมีองค์กรของท้องถิ่นประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ซึ่งประชาชนเลือกตั้งมาทั้งหมดหรือบางส่วน ทั้งนี้มีความเป็นอิสระในการบริหารงาน แต่รัฐบาลต้องควบคุมโดยวิธีการต่างๆ ตามความเหมาะสม จะปราศจากการควบคุมของรัฐบาลไม่ได้เพราะการปกครองท้องถิ่นเป็นสิ่งที่รัฐทำให้เกิดขึ้น

เดเนียด วิท (อ้างใน โกวิทช์ พวงงาม, 2543 : 20) นิยามไว้ว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองที่รัฐบาลกลางให้อำนาจ หรือกระจายอำนาจไปให้หน่วยการปกครองท้องถิ่น เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีอำนาจในการปกครองร่วมกันทั้งหมด หรือเพียงบางส่วนในการบริหารท้องถิ่นตามหลักการที่ว่าถ้าอำนาจการปกครองมาจากประชาชนในท้องถิ่นแล้ว รัฐบาลของท้องถิ่นก็ย่อมเป็นรัฐบาลของประชาชน โดยประชาชนและเพื่อประชาชน ดังนั้นการบริหารการปกครองท้องถิ่นจึงจำเป็นต้องมีองค์กรของตนเอง อันเกิดจากการกระจายอำนาจของรัฐบาลกลาง โดยให้องค์กรอันมิได้เป็นส่วนหนึ่งของรัฐบาลกลาง มีอำนาจในการตัดสินใจและบริหารงานภายในท้องถิ่นในเขตอำนาจของตน

สรุปได้ว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การกระจายอำนาจการปกครองทางการเมือง การบริหาร โดยให้ประชาชนในท้องถิ่น ดำเนินการ จัดการบางอย่างเพื่อแก้ไขปัญหา และสนองตอบตามความต้องการของประชาชน โดยท้องถิ่น มีอิสระในการปกครองตนเอง โดยเลือกตัวแทนเข้าเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือคณะผู้บริหารท้องถิ่น โดยยึดหลักการปกครองตนเองและสามารถแก้ปัญหาและตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น

2.1 องค์ประกอบของการปกครองท้องถิ่น

อุทัย หิรัญ โศ (2523 : 22 ; อ้างถึงใน โกวิทย์ พวงงาม. 2552 : 5) สรุปการปกครองท้องถิ่นมีองค์ประกอบที่สำคัญ 8 ประการ ดังนี้

1. สถานะตามกฎหมาย (Legal Status) หมายความว่า หากประเทศใดกำหนดเรื่องการปกครองท้องถิ่นไว้ในรัฐธรรมนูญของประเทศ การปกครองท้องถิ่นของประเทศนั้นจะมีความเข้มแข็งกว่าการปกครองที่จัดตั้งขึ้น โดยกฎหมายอื่น เพราะข้อความที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญนั้นเป็นการแสดงให้เห็นว่า ประเทศนั้นมีนโยบายที่กระจายอำนาจอย่างแท้จริง
2. พื้นที่และระดับ (Area and Level) ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการกำหนดพื้นที่และระดับของหน่วยการปกครองท้องถิ่นมีหลายประการ เช่น ปัจจัยทางภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เชื้อชาติและความสำนึกในการปกครองตนเองของประชาชน จึงได้มีกฎเกณฑ์ที่กำหนดพื้นที่และระดับของหน่วยการปกครองท้องถิ่นออกเป็น 2 ระดับ คือ หน่วยการปกครองท้องถิ่นขนาดเล็ก และขนาดใหญ่
3. การกระจายอำนาจหน้าที่ การที่จะกำหนดให้ท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับนโยบายทางการเมืองและการปกครองของรัฐบาลเป็นสำคัญ
4. องค์การนิติบุคคล จัดตั้งขึ้น โดยผลแห่งกฎหมายแยกจากรัฐบาลกลาง หรือรัฐบาลแห่งชาติ มีขอบเขตการปกครองที่แน่นอน มีอำนาจในการกำหนดนโยบาย ออกกฎข้อบังคับ ควบคุมให้มีการปฏิบัติตามนโยบายนั้นๆ
5. การเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การ หรือคณะผู้บริหาร จะต้องได้รับเลือกตั้งจากประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ ทั้งหมดหรือบางส่วน เพื่อแสดงถึงการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองของประชาชน โดยเลือกผู้บริหารท้องถิ่นของตนเอง
6. อิสระในการปกครองตนเอง สามารถใช้ดุลยพินิจของตนเองในการปฏิบัติกิจการภายในขอบเขตของกฎหมาย โดยไม่ต้องขออนุญาตจากรัฐบาลกลาง และไม่อยู่ในสายงานบังคับบัญชาของหน่วยงานทางราชการ
7. งบประมาณของตนเอง มีอำนาจในการจัดเก็บรายได้ การจัดเก็บภาษีตามขอบเขตที่กฎหมายให้อำนาจในการจัดเก็บ เพื่อให้ท้องถิ่นมีรายได้เพียงพอที่จะทำนุบำรุงท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้าต่อไป
8. การควบคุมดูแลของรัฐ เมื่อได้รับการจัดตั้งขึ้นแล้วยังคงอยู่ในการกำกับดูแลจากรัฐ เพื่อประโยชน์และความมั่นคงของรัฐและประชาชนโดยรวม โดยมีอิสระในการดำเนินงานของหน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้น ทั้งนี้ มิได้หมายความว่า มีอิสระเต็มที่ทีเดียว คง

หมายถึงเฉพาะอิสระในการดำเนินการเท่านั้น เพราะท้องถิ่นจะกลายเป็นอธิปไตยไป รัฐจึงต้องสงวนอำนาจในการควบคุมดูแลอยู่

โกวิท พวงงาม (2548 : 7 - 8) กล่าวถึงองค์ประกอบของการปกครองตามหลักการกระจายอำนาจ ซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญ 2 ข้อ คือ

1. ต้องมีความเป็นอิสระในการปกครองตนเอง ซึ่งได้แก่ การมีอาณาเขตพื้นที่ในการปกครองของตน การมีองค์กรที่มาจากการเลือกตั้ง การมีสถานะเป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย การมีอิสระทางการคลัง คือมีรายได้และมีงบประมาณของตน และการมีอิสระในด้านอำนาจหน้าที่ คือมีภารกิจของตน มีอำนาจในการจัดทำ กำหนดนโยบาย และวินิจฉัยสั่งการ ให้เป็นไปตามนั้น

2. อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐ ซึ่งการกำกับดูแลหมายถึงความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรสององค์กรที่มีสถานะเป็นนิติบุคคล และต่างมีภารกิจของตนที่ต้องจัดทำ โดยมีผู้มีอำนาจกำกับดูแลจะมีอำนาจตรวจสอบข้อด้วยกฎหมายของการกระทำขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ในทฤษฎีว่าด้วยการปกครองท้องถิ่นสมัยใหม่ กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ประการ จึงจะสามารถเรียกได้ว่าหน่วยงานนั้นหรือองค์กรนั้น เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์ประกอบ 5 ประการ ได้แก่

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีอาณาเขตที่แน่นอนชัดเจน หมายถึงการกำหนดไว้อย่างชัดเจนว่าเทศบาล หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอาณาเขตจากที่ไหนจรดไหน มีพื้นที่กี่ตารางกิโลเมตร และครอบคลุมในเขตตำบลหรืออำเภอใดบ้าง ไม่เช่นนั้นอาจก่อให้เกิดปัญหาในการปกครองภายหลัง เช่นปัญหาในด้านพื้นที่ในการบริหารจัดการ และการให้บริการสาธารณะ ทำให้ไม่สามารถทราบถึงจำนวนประชากรได้อย่างชัดเจน ทำให้ไม่สามารถคำนวณขีดความสามารถ หรือศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เกิดปัญหาในการจัดเก็บภาษี เกิดปัญหาในการจัดการเขตเลือกตั้ง เป็นต้น

2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีอำนาจอิสระ ซึ่งหมายความว่า แม้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีอิสระมากเพียงใดก็ตาม ก็ต้องอยู่ภายใต้การปกครองของรัฐ ผู้มีอำนาจอธิปไตยโดยสมบูรณ์ เหนือดินแดนรัฐนั้น ๆ อำนาจอิสระที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำเป็นต้องมี ได้แก่อำนาจอิสระในการบริหารจัดการงานต่าง ๆ ภายในพื้นที่หรือท้องถิ่นของตนได้ โดยปราศจากการแทรกแซงจากรัฐ (ยกเว้นกรณีที่เป็นและมีกฎหมายกำหนดให้มารดกระทำได้) มีอำนาจอิสระในบริหารงบประมาณ เช่น เก็บภาษีเอง ใช้จ่าย

งบประมาณเอง มีอำนาจอิสระในการออกข้อบัญญัติท้องถิ่นซึ่งไม่ขัดต่อกฎหมายในระดับชาติ

3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีสภาพเป็นนิติบุคคล เพื่ออำนวยความสะดวกในการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความคล่องตัวและรวดเร็ว และเป็นการตอกย้ำหลักการความเป็นอิสระของท้องถิ่น หากองค์กรปกครองไม่มีลักษณะเป็นนิติบุคคล การกระทำขององค์กรนั้น ไม่มีผลผูกพันในทางกฎหมายและต้องพึ่งพารัฐ ในการทำงานอยู่ตลอดเวลา

4. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครอง โดยทางตรงและทางอ้อม หลักการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคือการปกครองด้วยคนภายในท้องถิ่นเอง คนของท้องถิ่นเป็นผู้มีบทบาทหลักในการบริหารจัดการทรัพยากรของตน การกำหนดอัตรากาษี การกำหนดค่าใช้จ่ายเงินงบประมาณของตนและการเป็นผู้เลือกตัวแทนของตนเข้าไปทำหน้าที่ในการบริหารงานท้องถิ่นและให้บริการสาธารณะ

5. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องมีองค์กรที่แน่นอนชัดเจนในการบริหารจัดการงานของท้องถิ่น เช่น การมีฝ่ายบริหาร มีฝ่ายสภาที่ทำหน้าที่ในการออกข้อบัญญัติท้องถิ่น และควบคุมการทำงานของฝ่ายบริหาร รวมไปถึงมีกลไกในการบริหารงาน เช่น เจ้าหน้าที่ท้องถิ่น มีเงินงบประมาณในการบริหารงานของท้องถิ่น มีระบบการทำงานอย่างเป็นขั้นตอน มีการแบ่งหน้าที่ในการทำงานตามหลักการบริหารจัดการ เป็นต้น หากองค์กรปกครองใด ขาดลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใดไป ไม่อาจเรียกได้ว่าเป็นองค์กรปกครองท้องถิ่น โดยสมบูรณ์

สรุปได้ว่า องค์กรประกอบการปกครองท้องถิ่น ประกอบด้วยการมีอาณาเขตพื้นที่ในการปกครองของตน การมีองค์กรที่มาจากการเลือกตั้ง การมีสถานะเป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย การมีอิสระทางการคลัง คือมีรายได้และมีงบประมาณของตน และการมีอิสระในด้านอำนาจหน้าที่ คือมีภารกิจของตน อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐ ซึ่งการกำกับดูแลหมายถึงความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรสององค์กรที่มีสถานะเป็นนิติบุคคล และต่างมีภารกิจของตนที่ต้องจัดทำ โดยมีผู้มีอำนาจกำกับดูแลและมีอำนาจตรวจสอบควบคุมด้วยกฎหมายของการกระทำขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.2 วัตถุประสงค์ของการปกครองท้องถิ่น

โกวิทช์ พวงงาม (2548 : 10) วัตถุประสงค์ของการปกครองท้องถิ่น สามารถจำแนกได้ ดังนี้

2.3.1 ช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐบาล ทั้งในด้านการเงิน ตัวบุคคล ตลอดจนเวลาที่ใช้ในการดำเนินการในการจัดบริการสาธารณะแทนรัฐบาล

2.3.2 เพื่อสนองต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง

2.3.3 เพื่อให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นเป็นสถาบัน ที่ให้การศึกษากการปกครองในระบอบประชาธิปไตยแก่ประชาชน

2.3 ความสำคัญของการปกครองท้องถิ่น

โกวิทช์ พวงงาม (2548 : 10) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการปกครองท้องถิ่นยึดตามหลักการกระจายอำนาจ และสอดคล้องกับหลักประชาธิปไตย ไว้ดังนี้

2.4.1 การปกครองท้องถิ่น คือรากฐานของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย (Basic Democracy) เพราะการปกครองท้องถิ่นจะเป็นสถาบันฝึกสอนการเมืองการปกครองให้แก่ประชาชน ทำให้เกิดความคุ้นเคยในสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองอันจะนำไปสู่การเลื่อมใสศรัทธาในระบอบประชาธิปไตย

2.4.2 การปกครองท้องถิ่น เป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาล

2.4.3 การปกครองท้องถิ่น ทำให้ประชาชนในท้องถิ่น รู้จักการปกครองตนเอง (Self Government) เพราะเปิด โอกาสให้ประชาชน ได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองซึ่งทำให้ประชาชนเกิดจิตสำนึกในความสำคัญของตนเองต่อท้องถิ่น ประชาชนจะมีส่วนร่วมรับรู้ถึงอุปสรรค ปัญหา และช่วยป้องกันแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นของตนเอง

2.4.4 การปกครองท้องถิ่นสามารถตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นตรงเป้าหมาย และมีประสิทธิภาพ

2.4.5 การปกครองท้องถิ่นจะเป็นแหล่งสร้างผู้นำทางการเมือง และการบริหารของประเทศในอนาคต

2.4.6 การปกครองท้องถิ่นมีความสอดคล้องกับแนวความคิดในการพัฒนาชนบทแบบพึ่งพาตนเอง

สรุปได้ว่าการปกครองท้องถิ่น รากฐานของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เพราะการปกครองท้องถิ่นจะเป็นสถาบันฝึกสอนการเมืองการปกครองให้แก่ประชาชน ทำ

ให้เกิดความคุ้นเคยในสิทธิและหน้าที่ของพลเมือง อันจะนำไปสู่การเลื่อมใสศรัทธาในระบอบประชาธิปไตย เป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาลทำให้ประชาชนในท้องถิ่น รู้จักการปกครองตนเอง

2. แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ

2.1 ความหมายของความพึงพอใจ มีนักวิชาการได้ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้ ดังนี้

ธงชัย สันติวงษ์ (2537 : 389) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจในการปฏิบัติงานไว้ว่า เป็นความรู้สึกที่ตอบสนองความต้องการของตนเองอย่างดีหรือสมบูรณ์ที่สุด

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2542 : 775) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจ หมายถึง พอใจ ชอบใจพฤติกรรมเกี่ยวกับความพึงพอใจของมนุษย์คือความพยายาม ที่จะขจัดความตึงเครียด หรือ ความกระวนกระวาย หรือภาวะไม่ได้คุณภาพในร่างกาย ซึ่งเมื่อมนุษย์สามารถขจัดสิ่งต่าง ๆ ดังกล่าว ได้แล้ว มนุษย์ย่อมได้รับความพึงพอใจในสิ่งที่ตนต้องการ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2543 : 14) อธิบายไว้ว่า ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกที่ดีหรือหรือความประทับใจที่มีต่อการกระทำของบุคคลหรือการทำงานนั้น ๆ

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2544 : 122) อธิบายไว้ว่า ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานเป็นความรู้สึกรวมของบุคคลที่มีต่อการทำงานในทางบวก เป็นความสุขของบุคคลที่เกิดจากการปฏิบัติงานและได้รับผลตอบแทน ผลที่เป็นความพึงพอใจที่ทำให้บุคคลเกิดความรู้สึกกระตือรือร้นมีความมุ่งมั่นที่จะทำงาน มีขวัญและกำลังใจในการทำงานให้สำเร็จและมีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกหรือทัศนคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งในเชิงบวกเป็นความสุขของบุคคลที่เกิดจากการปฏิบัติงานและได้รับผลตอบแทนผลที่เป็นความพึงพอใจ มีความรู้สึกกระตือรือร้น มีขวัญและกำลังใจที่จะกระทำต่อสิ่งนั้นๆ เป็นความรู้สึกที่ตอบสนองความต้องการของตนเองอย่างดีหรือสมบูรณ์ที่สุด

2.2 ลักษณะความพึงพอใจ

อนเนก สุวรรณบัณฑิต และภาสกร อดุลพัฒนกิจ (2548 : 173 – 174) ได้กล่าวไว้ว่า ความพึงพอใจมีความสำคัญสูงมาก ผู้ที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจต้องเข้าใจถึงลักษณะของความพึงพอใจ ดังนี้

2.2.1 ความพึงพอใจเป็นการแสดงออกทางอารมณ์ และความรู้สึกในทางบวกของบุคคล หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่ง บุคคลจะรับรู้ความพึงพอใจ จำเป็นต้องปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมรอบตัว การตอบสนองความต้องการส่วนบุคคลด้วยการ ได้ตอบกับบุคคลอื่น และสิ่งต่าง ๆ ในชีวิต ประจำวันทำให้แต่ละคนมีประสบการณ์การรับรู้ เรียนรู้ สิ่งที่ได้รับการตอบสนองแตกต่างกันไป และหากสิ่งที่ได้รับเป็นไปตามความต้องการก็จะก่อให้เกิดความพึงพอใจ

2.2.2 ความพึงพอใจเกิดจากการประเมินความแตกต่างระหว่างสิ่งที่คาดหวังกับสิ่งที่ได้รับจริงในสถานการณ์หนึ่ง ในความพึงพอใจในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง บุคคลย่อมมีข้อมูลอ้างอิงต่าง ๆ เช่น ประสบการณ์ส่วนตัว ความรู้จากการเรียนรู้ คำบอกเล่าของกลุ่มเพื่อน ซึ่ง จะเกิดเป็นความคาดหวังต่อสิ่งที่ควรจะได้รับ และผู้ที่ได้รับจะประเมินสิ่งที่ได้รับจริง และถ้าหากสิ่งที่ได้รับเป็นไปตามความคาดหวังจะเกิดเป็นความพึงพอใจและในทางตรงกันข้ามหากสิ่งที่ได้รับ ไม่เป็นไปตามความคาดหวังผลก็คือความไม่พึงพอใจในสิ่งนั้น

2.2.3 ความพึงพอใจเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา ตามปัจจัยแวดล้อมและสถานการณ์ที่เกิดขึ้น เนื่องจากในแต่ละช่วงเวลามนุษย์ย่อมมีความคาดหวังต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งแตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับอารมณ์ ความรู้สึก ประสบการณ์ที่ได้มีระหว่างนั้น ทำให้ระดับความพึงพอใจขึ้น ๆ ลง ๆ ตลอดเวลา ซึ่งส่งผลให้สิ่งที่ได้รับกับสิ่งที่คาดหวังเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย

สรุปได้ว่า ลักษณะของความพึงพอใจ ความพึงพอใจเป็นการแสดงออกทางอารมณ์ และความรู้สึกในทางบวกของบุคคล หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เกิดจากการประเมินความแตกต่างระหว่างสิ่งที่คาดหวังกับสิ่งที่ได้รับจริงในสถานการณ์หนึ่ง ในความพึงพอใจในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งความพึงพอใจเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา ตามปัจจัยแวดล้อมและสถานการณ์ที่เกิดขึ้น เนื่องจากในแต่ละช่วงเวลามนุษย์ย่อมมีความคาดหวังต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งแตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับอารมณ์ ความรู้สึก ประสบการณ์ที่ได้มีระหว่างนั้น ทำให้ระดับความพึงพอใจขึ้น ๆ ลง ๆ ตลอดเวลา ซึ่งส่งผลให้สิ่งที่ได้รับกับสิ่งที่คาดหวังเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย

3. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร

3.1 ความหมาย มีนักวิชาการได้ให้ความหมายของการบริหารไว้ ดังนี้

สมพงษ์ เกษมสิน (2514 : 13-14) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหาร หมายถึง การใช้ศาสตร์และศิลป์นำเอาทรัพยากรบริหาร (Administrative Resource) เช่น คน เงิน วัสดุ สิ่งของ และการจัดการ มาประกอบการตามกระบวนการบริหาร (Process of Administration) เช่น POSDCoRB Model ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

อนันต์ เกตุวงศ์ (2523 : 27) ได้ให้ความหมาย การบริหาร ไว้ว่า เป็นการประสานความพยายามของมนุษย์ (อย่างน้อย 2 คน) และทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อทำให้เกิดผลตามต้องการ

ไพบุลย์ ช่างเรียน (2532 : 17) ได้ให้ความหมายการบริหาร หมายถึง ระบบที่ประกอบไปด้วยกระบวนการในการนำทรัพยากรทางการบริหารทั้งทางวัตถุและคนมาดำเนินการเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ติน ปรัชญพฤทธิ์ (2535 : 8) มองการบริหารในลักษณะที่เป็นกระบวนการโดยหมายถึงกระบวนการนำเอาการตัดสินใจ และนโยบายไปปฏิบัติ ส่วนการบริหารรัฐกิจหมายถึงเกี่ยวข้องกับการนำเอานโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ

บุญทัน ดอกไธสง (2537 : 1) ให้ความหมายว่า การบริหาร คือ การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพมากที่สุดเพื่อตอบสนองความต้องการของบุคคล องค์กร หรือประเทศ หรือการจัดการเพื่อผลกำไรของทุกคนในองค์กร

สรุป การบริหาร หมายถึง การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ เช่น คน เงิน เครื่องจักร แรงงาน และการจัดการ ให้มีประสิทธิภาพ ตอบสนองความต้องการของบุคคลหรือองค์กรให้บรรลุวัตถุประสงค์ ซึ่งมีลักษณะที่เป็นกระบวนการ โดยหมายถึงกระบวนการนำเอาการตัดสินใจ และนโยบายไปปฏิบัติ ส่วนการบริหารรัฐกิจหมายถึงเกี่ยวข้องกับการนำเอา นโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ

3.2 ลักษณะของการบริหารจัดการ

ลักษณะของงานบริหารจัดการแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ ชงชัย สันติวงษ์ (2543 : 21-22)

1. ในด้านที่เป็นผู้นำหรือหัวหน้างาน งานบริหารจัดการ หมายถึง ภาระหน้าที่ของบุคคลใดบุคคลหนึ่งที่ปฏิบัติตนเป็นผู้นำภายในองค์กร

2. ในด้านของภารกิจหรือสิ่งที่ต้องทำ งานบริหารจัดการ หมายถึง การจัดระเบียบทรัพยากรต่าง ๆ ในองค์กร และการประสานกิจกรรมต่าง ๆ เข้าด้วยกัน

3. ในด้านของความรับผิดชอบ งานบริหารจัดการ หมายถึง การต้องทำให้งานต่าง ๆ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีด้วยการอาศัยบุคคลต่าง ๆ เข้าด้วยกัน

ลักษณะของการบริหารแบ่งการบริหาร ตามวัตถุประสงค์หลักของการจัดตั้งหน่วยงานไว้ 6 ส่วน ดังนี้ (วิรัช วิรัชนิภาวรรณ 2545 : 36-38)

ส่วนที่หนึ่ง การบริหารงานของหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งเรียกว่า การบริหารรัฐกิจ (Public Administration) หรือการบริหารภาครัฐ มีวัตถุประสงค์หลักในการจัดตั้ง คือ การให้บริการสาธารณะ (Public Services) ซึ่งครอบคลุมถึงการอำนวยความสะดวก การรักษาความสงบเรียบร้อย ตลอดจนการพัฒนาประชาชนและประเทศชาติ เป็นต้น การบริหารส่วนนี้เป็นการบริหารของหน่วยงานของภาครัฐ (Public or Governmental Organization) ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานทั้งในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น เช่น การบริหารงานของหน่วยงานของสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง กรม หรือเทียบเท่า การบริหารงานของจังหวัด และอำเภอ การบริหารงานของหน่วยการบริหารท้องถิ่น หน่วยงานบริหารเมืองหลวง รวมตลอดทั้งการบริหารงานของหน่วยงานของรัฐวิสาหกิจ เป็นต้น

ส่วนที่สอง การบริหารงานของหน่วยงานภาครัฐกิจ ซึ่งเรียกว่า การบริหารธุรกิจ (Business Administration) หรือการบริหารภาคเอกชนหรือการบริหารของหน่วยงานของเอกชน ซึ่งมีวัตถุประสงค์หลักของการจัดตั้งเพื่อการแสวงหากำไร หรือการแสวงหากำไรสูงสุด (Maximum Profits) ในการทำธุรกิจ การค้าขาย การผลิตอุตสาหกรรม หรือให้บริการเห็นตัวอย่าง ได้อย่างชัดเจนจากการบริหารงานของ บริษัท ห้างร้าน และห้างหุ้นส่วนทั้งหลาย

ส่วนที่สาม การบริหารของหน่วยงานที่ไม่สังกัดภาครัฐ (Non-governmental Organization) ซึ่งเรียกย่อว่า หน่วยงาน เอ็นจี โอ (NGO.) เป็นการบริหารงานของหน่วยงานที่ไม่แสวงหาผลกำไร (Non-profit Administration) มีวัตถุประสงค์หลักในการจัดตั้ง คือการไม่แสวงหาผลกำไร (Non-profit) เช่น การบริหารของมูลนิธิ และสมาคม

ส่วนที่สี่ การบริหารงานของหน่วยงานระหว่างประเทศ (International Organization) มีวัตถุประสงค์หลักของการจัดตั้ง คือ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เช่น การบริหารงานของสหประชาชาติ (United Nations Organization) องค์การการค้าระหว่างประเทศ (World Trade Organization) และกลุ่มประเทศอาเซียน (ASEAN)

ส่วนที่ห้า การบริหารงานขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ การบริหารงานขององค์กรส่วนนี้เกิดขึ้นหลังจากประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (พ.ศ. 2540) โดยบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญได้กำหนดให้มีองค์กรตามรัฐธรรมนูญขึ้น เช่น การบริหารงาน

ของศาลรัฐธรรมนูญ ศาลปกครอง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ คณะกรรมการการเลือกตั้ง และผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา เป็นต้น องค์กรดังกล่าวนี้ถือว่าเป็นหน่วยงานของรัฐเช่นกัน แต่มีลักษณะพิเศษ เช่น เกิดขึ้นตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ดังกล่าว และมีวัตถุประสงค์หลักในการจัดตั้งเพื่อปกป้องคุ้มครองและรักษาสิทธิเสรีภาพของประชาชน ตลอดจนควบคุมตรวจสอบการปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ส่วนที่หก การบริหารงานของหน่วยงานภาคประชาชน มีวัตถุประสงค์หลักในการจัดตั้งเพื่อปกป้องรักษาผลประโยชน์ของประชาชน โดยส่วนรวมซึ่งเป็นประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศและถูกเอารัดเอาเปรียบตลอดมา เช่น การบริหารงานของหน่วยงานของเกษตรกร กลุ่มผู้ใช้แรงงาน และกลุ่มผู้ให้บริการ

สรุป ลักษณะของการบริหาร แบ่งออกเป็น ผู้นำองค์กร การบริหารจัดการรวมถึงภารกิจ ความรับผิดชอบ ซึ่งเป็นผู้นำจะเป็นผู้จัดการ ควบคุม ประสานงานเพื่อให้การบริหารจัดการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ การบริหารแบ่งตามวัตถุประสงค์หลักของการจัดตั้งหน่วยงานไว้ 6 ส่วน คือ การบริหารภาครัฐ การบริหารภาคเอกชน การบริหารที่ไม่สังกัดภาครัฐ การบริหารงานของหน่วยงานระหว่างประเทศ การบริหารงานขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ การบริหารงานของหน่วยงานภาคเอกชน

3.3 กระบวนการบริหาร

ลูเทอร์ กุลิก และ ลินคอล์น เฮอร์วิก (อ้างใน วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. 2545 : 39) ได้ให้แนวคิดกระบวนการบริหารหรือ โปสคอร็บ (POSDCoRB) ไว้ 7 ประการ ได้แก่

1. การวางแผน (Planning)
2. การจัดองค์การ (Organizing)
3. การบริหารงานบุคคล (Staffing)
4. การอำนวยการ (Directing)
5. การประสานงาน (Coordinating)
6. การรายงาน (Reporting)
7. การงบประมาณ (Budgeting)

เฮนรี ฟาโยล (อ้างในวิรัช วิรัชนิภาวรรณ. 2545 : 39) ได้ให้แนวคิดกระบวนการ

บริหารหรือพ็อคค์ (POCCC) ประกอบด้วย 5 ประการ ได้แก่

1. การวางแผน (Planning)
2. การจัดองค์การ (Organizing)
3. การบังคับการ (Commanding)
4. การประสานงาน (Coordinating)
5. การควบคุมงาน (Controlling)

สรุป กระบวนการบริหาร จะเป็นขั้นตอนการบริหารเพื่อให้องค์กรสามารถจัดการองค์การได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจากแนวคิดกระบวนการบริหาร แบ่งออกได้เป็น การวางแผน การจัดการองค์การ การบริหารงานบุคคล การประสานงาน การควบคุมงาน

4. แนวคิดองค์การบริหารส่วนตำบล

4.1 โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบล

โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบลปัจจุบัน มีลักษณะโครงสร้างที่มีทั้งฝ่ายนิติบัญญัติ และฝ่ายบริหาร ซึ่งเกิดขึ้นตาม พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 (แก้ไขเพิ่มเติมจนถึงฉบับที่ 5 พ.ศ.2546) ทำให้โครงสร้างของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล มีดังนี้

4.1.1 โครงสร้างสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หมู่บ้านละ 2 คน มาจากการเลือกตั้ง

4.1.2 โครงสร้างคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย นายกององค์การบริหารส่วนตำบล 1 คน มาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนที่มีสิทธิ์เลือกตั้งในพื้นที่ รองนายกององค์การบริหารส่วนตำบล 2 คน และเลขานุการนายกององค์การบริหารส่วนตำบล

นอกจากนี้องค์การบริหารส่วนตำบล ยังได้แบ่งหน่วยการบริหารและภารกิจหน้าที่ความรับผิดชอบ โดยจัดแบ่งส่วนราชการองค์การบริหารส่วนตำบล ออกเป็น สำนักปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนการคลัง ส่วนโยธา ส่วนการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม ส่วนสวัสดิการสังคม ส่วนสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม และส่วนส่งเสริมการเกษตร

4.2 สภากงศ์การบริหารส่วนตำบล

มาตรา 45 สภากงศ์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วย สมาชิกสภาองศ์การบริหารส่วนตำบล จำนวนหมู่บ้านละสองคน ซึ่งเลือกตั้งขึ้น โดยราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในแต่ละหมู่บ้านในเขตองศ์การบริหารส่วนตำบลนั้น

ในกรณีในเขตองศ์ใดมีเพียงหนึ่งหมู่บ้าน ให้มีสภากงศ์การบริหารส่วนตำบลนั้นประกอบด้วย สมาชิกสภาองศ์การบริหารส่วนตำบลจำนวน 6 คน และกรณีที่เขตองศ์การบริหารส่วนตำบลใดมีสองหมู่บ้าน ให้มีสมาชิกสภาองศ์การบริหารส่วนตำบลได้หมู่บ้านละสามคน โดยอยู่ในตำแหน่งคราวละ 4 ปี นับแต่วันเลือกตั้ง

มาตรา 46 สภากงศ์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

1. ให้มีความเห็นชอบแผนพัฒนาองศ์การบริหารส่วนตำบลเพื่อเป็นแนวทางในการบริหารกิจการขององศ์การบริหารส่วนตำบล
2. พิจารณาและให้ความเห็นชอบร่างข้อบัญญัติองศ์การบริหารส่วนตำบล ร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี และร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม
3. ควบคุมการปฏิบัติงานของนายกองศ์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามกฎหมาย นโยบาย แผนพัฒนาองศ์การบริหารส่วนตำบล ข้อบัญญัติ ระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ

มาตรา 48 สภากงศ์การบริหารส่วนตำบล จัดให้มีประธานสภาและรองประธานสภาคนหนึ่งเลือกจากสมาชิกสภาองศ์การบริหารส่วนตำบล โดยนายอำเภอเป็นผู้แต่งตั้งตามมติของสภากงศ์การบริหารส่วนตำบล อยู่ในตำแหน่งตามอายุของสภากงศ์การบริหารส่วนตำบลหรือมีการยุบสภากงศ์การบริหารส่วนตำบล

มาตรา 57 เลขานุการสภากงศ์การบริหารส่วนตำบลเลือกจากปลัดองศ์การบริหารส่วนตำบลหรือสมาชิกสภาองศ์การบริหารส่วนตำบลคนหนึ่งเป็นเลขานุการสภากงศ์การบริหารส่วนตำบล โดยเลขานุการสภากงศ์การบริหารส่วนตำบลพ้นจากตำแหน่งเมื่อครบอายุของสภากงศ์การบริหารส่วนตำบล หรือเมื่อมีการยุบสภากงศ์การบริหารส่วนตำบล หรือสภากงศ์การบริหารส่วนตำบลมีมติให้พ้นจากตำแหน่ง

4.3 นายองค์การบริหารส่วนตำบล

มาตรา 58 ให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีนายองค์การบริหารส่วนตำบลคนหนึ่งซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

มาตรา 58/2 ให้นายองค์การบริหารส่วนตำบลดำรงตำแหน่งนับแต่วันเลือกตั้งและมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสี่ปี นับแต่วันเลือกตั้งแต่ดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินสองวาระไม่ได้

มาตรา 58/3 นายองค์การบริหารส่วนตำบลอาจแต่งตั้งรองนายองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งมีใช้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้ช่วยเหลือในการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนตำบลตามที่นายองค์การบริหารส่วนตำบลมอบหมายได้ไม่เกินสองคน และอาจแต่งตั้งเลขานุการนายองค์การบริหารส่วนตำบลคนหนึ่งซึ่งมิได้เป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐได้

มาตรา 59 นายองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. กำหนดนโยบายโดยไม่ขัดกับกฎหมายและรับผิดชอบในการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามกฎหมาย นโยบาย แผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล ข้อบัญญัติ ระเบียบและข้อบังคับของทางราชการ
2. สั่ง อนุญาต และอนุมัติเกี่ยวกับราชการขององค์การบริหารส่วนตำบล
3. แต่งตั้งและถอดถอนรองนายองค์การบริหารส่วนตำบลและเลขานุการนายองค์การบริหารส่วนตำบล
4. วางระเบียบเพื่อให้งานขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นไปด้วยความเรียบร้อย
5. รักษาการให้เป็นไปตามข้อบัญญัติขององค์การบริหารส่วนตำบล
6. ปฏิบัติหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติหรือกฎหมายอื่น

มาตรา 60 ให้นายองค์การบริหารส่วนตำบลควบคุมและรับผิดชอบในการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนตำบลตามกฎหมาย และเป็นผู้บังคับบัญชาของพนักงานส่วนตำบลและลูกจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล

4.4 พนักงานส่วนตำบล

โกวิท พวงงาม (2548 : 251) ได้กล่าวว่า พนักงานส่วนตำบล ก็คือ บุคลากรหลักที่ทำงานในองค์การบริหารส่วนตำบล ถือเป็นข้าราชการประจำขององค์การบริหารส่วนตำบลจัดเป็นพนักงานส่วนท้องถิ่น คล้ายพนักงานเทศบาล นอกจากนั้นจะเป็นพนักงานจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งมีทั้งพนักงานจ้างตามภารกิจและพนักงานจ้างทั่วไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขของระเบียบกระทรวงมหาดไทยในการมีพนักงานจ้าง

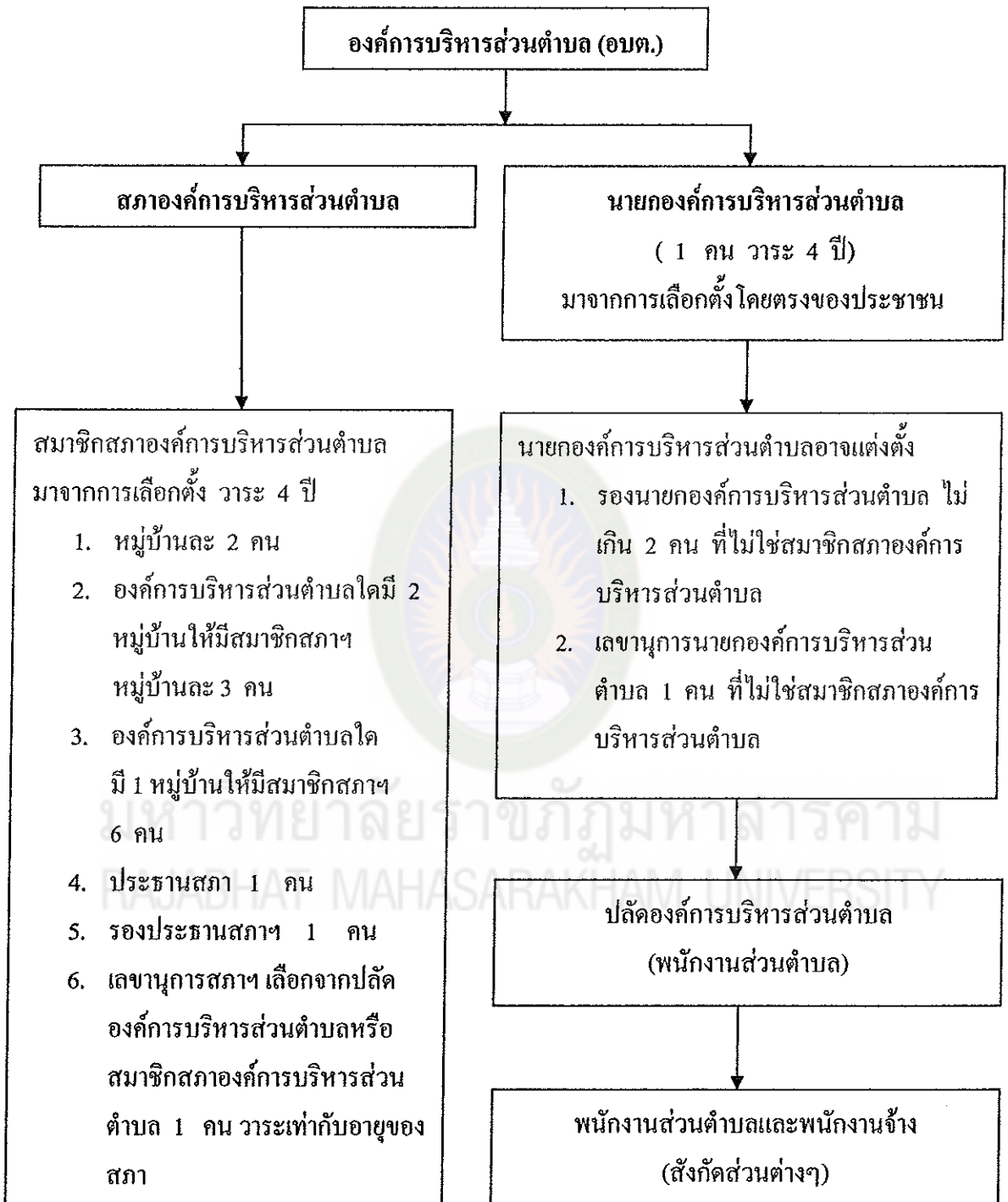
นอกจากนั้นเพื่อประโยชน์ในการดำเนินกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบลอาจขอให้ข้าราชการ พนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นไปดำรงตำแหน่งหรือปฏิบัติกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล เป็นการชั่วคราวได้โดยไม่ขาดจากต้นสังกัดเดิม ทั้งนี้ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้มีอำนาจอนุญาตได้ตามความจำเป็น

4.5 โครงสร้างการแบ่งส่วนราชการบริหารส่วนตำบล

การแบ่งส่วนราชการในองค์การบริหารส่วนตำบล ขึ้นอยู่กับการลำดับชั้นขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ได้กำหนดขึ้นเพื่อความเหมาะสมกับภารกิจ โดยได้แบ่งส่วนการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบลอย่างน้อยออกเป็น 3 ส่วนคือ (โกวิท พวงงาม. 2548 : 251)

1. สำนักปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งจะต้องมีตำแหน่งปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าสำนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล
2. ส่วนการคลัง ซึ่งจะต้องมีหัวหน้าส่วนการคลัง หรือเจ้าหน้าที่การเงิน และบัญชี
3. ส่วนโยธา ซึ่งจะต้องมีหัวหน้าส่วนโยธา หรือนายช่างโยธา

โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบลตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติมถึง ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2546 (ดังปรากฏตามแผนภูมิที่ 2)

แผนภาพที่ 1 โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบลตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติมถึง ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2546

ที่มา : การปกครองท้องถิ่นไทย : หลักการและมติใหม่ในอนาคต. โกวิท ฟูงงาม. 2548 :

4.6 หน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล

อบต. มีหน้าที่ตามพระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วน ตำบล พ.ศ. 2537 และ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2542)

1. จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก
2. รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะรวมทั้งกำจัดขยะมูลฝอย และสิ่งปฏิกูล
3. ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ
4. ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
5. ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
6. ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุและผู้พิการ
7. คุ้มครองดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
8. บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่น
9. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมายโดยจัดสรรงบประมาณหรือบุคลากรให้ตามความจำเป็นและสมควร

4.7 หน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลอาจจะทำได้

1. ให้มีน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค และการเกษตร
2. ให้มีและบำรุงไฟฟ้า หรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
3. ให้มีและบำรุงรักษาทางระบายน้ำ
4. ให้มีและบำรุงรักษาสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจและสวนสาธารณะ
5. ให้มีและส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรและกิจการสหกรณ์
6. ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครอบครัว
7. บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร
8. การคุ้มครองดูแล และรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณะสมบัติของแผ่นดิน
9. หาผลประโยชน์จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล
10. ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้าม
11. กิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์

5. บริบทองค์การบริหารส่วนตำบลหนองกงสุวรรณค์

5.1 ที่ตั้ง

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองกงสุวรรณค์ ตั้งอยู่ที่บ้านน้ำเที่ยง หมู่ที่ 8 ตำบลหนองกงสุวรรณค์ ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของอำเภอ โกลุสมพิสัย อยู่ห่างจากอำเภอ 18 กิโลเมตร ห่างจากตัวจังหวัด 48 กม. และมี อาณาเขตติดต่อดังนี้ (องค์การบริหารส่วนตำบลหนองกงสุวรรณค์. 2553 : 12)

5.1.1 ทิศเหนือ ติดต่อกับตำบลแพงและตำบลหนองบอน อำเภอ โกลุสมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

5.1.2 ทิศใต้ ติดต่อกับตำบลหนองเหล็ก อำเภอ โกลุสมพิสัย จังหวัด มหาสารคาม

5.1.3 ทิศตะวันออก ติดต่อกับตำบลเหล่า อำเภอ โกลุสมพิสัย จังหวัด มหาสารคาม

5.1.4 ทิศตะวันตก ติดต่อกับตำบลวังยาวและตำบลคอนกลาง อำเภอ โกลุสมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

5.2 เขตการปกครอง จำนวนหมู่บ้าน 10 หมู่บ้าน

จำนวนหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองกงสุวรรณค์ รวมทั้งหมู่บ้าน 10 หมู่บ้าน ได้แก่

- หมู่ที่ 1 บ้านหนองกง
- หมู่ที่ 2 บ้านหนองกงสุวรรณค์
- หมู่ที่ 3 บ้านหนองกงใต้
- หมู่ที่ 4 บ้านเหล่าโพธิ์ชัย
- หมู่ที่ 5 บ้านเหล่าโพธิ์
- หมู่ที่ 6 บ้านศาลา
- หมู่ที่ 7 บ้านหญ้าขาว
- หมู่ที่ 8 บ้านน้ำเที่ยง
- หมู่ที่ 9 บ้านหนองกงพัฒนา
- หมู่ที่ 10 บ้านหญ้าขาวพัฒนา

5.3 ประชากร

จำนวนประชากรในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองสูงสวรรค์ มีประชากรรวมทั้งสิ้น 5,084 คน แยกเป็นชาย 2,525 คน หญิง 2,559 คน จำนวนครัวเรือน 1,173 ครัวเรือน

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนประชากร และครัวเรือนตำบลหนองสูงสวรรค์

หมู่ที่	จำนวนประชากร			จำนวนครัวเรือน
	ชาย	หญิง	รวม	
1	191	204	395	103
2	363	382	745	194
3	240	216	456	103
4	193	178	371	77
5	299	313	612	137
6	350	315	665	155
7	197	200	397	81
8	314	328	642	136
9	187	198	385	99
10	191	225	416	88
รวม	2,525	2,559	5,084	1,173

ที่มา : ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐานระดับตำบล (จปฐ.2). 2553 : 1

5.4 การศึกษา

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองสูงสวรรค์ มีสถานศึกษาที่สำคัญประกอบด้วย

5.4.1 โรงเรียนประถมศึกษา	3	แห่ง
5.4.2 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา	1	แห่ง
5.4.3 ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน	10	แห่ง
5.4.4 ศูนย์ฝึกอาชีพ	5	แห่ง
5.4.5 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	1	แห่ง

5.5 การสาธารณสุข

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองกงสุวรรณค์ มีสถานบริการสาธารณสุข ประกอบด้วย สถานีอนามัยประจำตำบล/หมู่บ้าน จำนวน 1 แห่ง

5.6 ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองกงสุวรรณค์ มีสถานอำนวยความสะดวก ประกอบด้วย

5.6.1 ศูนย์ อปพร.	จำนวน 1	แห่ง
5.6.2 ศูนย์บรรเทาสาธารณภัย อบต.หนองกงสุวรรณค์	จำนวน 1	แห่ง
5.6.3 สถานีตำรวจ	จำนวน 1	แห่ง
5.6.4 ป้อมยามประจำหมู่บ้าน	จำนวน 10	แห่ง

5.7 ทรัพยากรธรรมชาติ

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองกงสุวรรณค์มีแหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญ คือ มีน้ำซึมได้ดินไหลตลอดปี หมู่ที่ 7 บ้านหญ้าขาว

5.8 ผลิตภัณฑ์มวลรวมรายได้

5.8.1 อาชีพ

ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพด้านการเกษตร ได้แก่ การทำนา ทำไร่ เลี้ยงสัตว์ และรับจ้าง

5.8.2 หน่วยธุรกิจในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล

1) ปั๊มน้ำมันและก๊าซ	1	แห่ง
2) โรงสี	15	แห่ง
3) ร้านค้า	50	แห่ง
4) ร้านซ่อม	3	แห่ง
5) โรงงานขนาดเล็ก	5	แห่ง
6) ร้านเสริมสวย	4	แห่ง
7) ลานอ้อย	4	แห่ง
8) ร้านตัดเย็บเสื้อผ้า	1	แห่ง

5.8.3 สภาพทางเศรษฐกิจของตำบลหนองกงสุวรรณค์

สภาพเศรษฐกิจของตำบลหนองกงสุวรรณค์เปรียบเทียบกับเกณฑ์เฉลี่ย รายได้ 20,000 บาท / คน / ปี เนื่องจากประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางเกษตรกรรม ส่วนราษฎรที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ เช่น รับจ้างทั่วไป ค้าขาย และรับราชการ

5.9 โครงสร้างส่วนราชการ แยกเป็น

5.9.1 สำนักปลัด มีส่วนราชการที่เป็นฝ่ายต่าง ๆ ดังนี้

- 1)งานบริหารงานทั่วไป
- 2)งานนโยบายและแผน
- 3)งานกฎหมายและคดี
- 4)งานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

5.9.2 ส่วนการคลัง มีส่วนราชการที่เป็นฝ่ายต่าง ๆ ดังนี้

- 1) งานการเงินและบัญชี
- 2) งานพัฒนาและจัดเก็บรายได้
- 3) งานทะเบียนทรัพย์สินและพัสดุ

5.9.3 ส่วนโยธา มีส่วนราชการที่เป็นฝ่ายต่าง ๆ ดังนี้

- 1) งานก่อสร้าง
- 2)งานประสานสาธารณูปโภค

5.9.4 ส่วนการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

- 1) การจัดการศึกษา
- 2) การส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรมและ ประเพณีอันดีงามของประชาชน
- 3) การสนับสนุนบุคลากร วัสดุอุปกรณ์ และทรัพย์สินต่าง ๆ เพื่อ ประโยชน์ทางการศึกษา
- 4) จัดสถานที่เพื่อการศึกษา ส่งเสริม ทำนุบำรุง และรักษาไว้ซึ่ง ขนบธรรมเนียม จารีตประเพณีของท้องถิ่น วัฒนธรรมด้านภาษา การดำเนินชีวิต ส่งเสริม สนับสนุนการเล่นกีฬา การส่งเสริมและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ฯลฯ

5.9.5 ส่วนสวัสดิการสังคม

1. การส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน
2. การสงเคราะห์แก่เด็ก สตรี คนชรา ผู้พิการ และ

ผู้ด้อยโอกาส ฯลฯ

5.10 แนวคิดเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล

แนวทางการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองสูงสุวรรณค์ มีแนวทางการพัฒนาประกอบด้วย 6 แผนงาน ดังนี้ (องค์การบริหารส่วนตำบลหนองสูงสุวรรณค์. 2550 : 11-13)

5.10.1 แผนงานพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน มีแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

- 1) จัดสร้างถนน สะพานในบริเวณที่ราษฎรต้องการ
- 2) จัดการซ่อมแซมถนนที่ชำรุดเสียหาย
- 3) ดำเนินการขยายเขตและติดตั้งไฟฟ้าสาธารณะ
- 4) ดำเนินการขยายเขตโทรศัพท์
- 5) ทำร่องระบายน้ำข้างถนน

5.10.2 แผนงานพัฒนาเศรษฐกิจ มีแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

- 1) ส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน
- 2) ส่งเสริมราษฎรทำอาชีพเสริม ได้แก่

2.1) ด้านการฝึกอบรมอาชีพ โดยการจัดทำโครงการฝึกอบรม และศึกษาดูงานของกลุ่มอาชีพเพื่อนำมาพัฒนากลุ่มอาชีพ กิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อให้กลุ่มอาชีพได้เพิ่มพูนความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานหน้าที่นั้นๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2) ด้านการสนับสนุนทุน องค์การบริหารส่วนตำบลหนองสูงสุวรรณค์สนับสนุนทุนเป็นเงินงบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์ โดยให้แต่ละกลุ่มเสนอโครงการเพื่อขอรับการสนับสนุนทุนหรือจัดหาแหล่งเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำให้แก่กลุ่มอาชีพ

2.3) ด้านการส่งเสริมการผลิต มีการจัดหาวิทยากรมาฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสินค้าให้สามารถเพิ่มมูลค่าการผลิต พัฒนารูปแบบให้มีความแปลกใหม่ นำเอาเทคนิคการผลิตสมัยใหม่รวมทั้งเครื่องมือสมัยใหม่เข้ามาช่วย เพื่อให้ผลิตภัณฑ์มีคุณภาพดี และต้นทุนการผลิตที่ไม่สูงจนเกินไป

2.4) ด้านการส่งเสริมการตลาด มีการจัดหาตลาดสินค้าผลิตภัณฑ์ชุมชน การประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ให้เป็นที่รู้จัก เช่น การแสดงสินค้า OTOP ตำบล เป็นต้น

3) จัดตั้งกองทุนหมุนเวียน

5.10.3 แผนงานพัฒนาคนและสังคม มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

- 1) ส่งเสริมการแข่งขันกีฬา
- 2) ส่งเสริมการบริการสาธารณสุข
- 3) ตั้งกองทุนการศึกษา
- 4) จัดกิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น

5.10.4 แผนงานพัฒนาแหล่งน้ำ มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

- 1) ขยายเขตประปาหมู่บ้าน
- 2) ขุดบ่อบาดาลเพิ่มและซ่อมแซมที่ชำรุด
- 3) จัดหาภาชนะเพื่อรองรับน้ำไว้ใช้
- 4) ขุดลอกแหล่งน้ำที่ตื้นเขิน
- 5) ขยายเขตของระบบชลประทาน

5.10.5 แผนงานด้านพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

1) ส่งเสริมและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น การปลูกป่าชุมชน

- 2) ขุดลอกคูคลองที่ตื้นเขิน
- 3) ก่อสร้างผนังริมน้ำ-ปลูกหญ้าแฝกริมตลิ่ง
- 4) การจัดการปัญหาขยะและสิ่งปฏิกูลที่มีประสิทธิภาพ

5.10.6 แผนงานด้านการพัฒนาการเมืองการบริหาร มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

- 1) สนับสนุนการอบรมสัมมนาให้ความรู้แก่สมาชิก อบต. พนักงาน

- 2) การศึกษาจากหน่วยงานต้นแบบเพื่อพัฒนาศักยภาพของบุคลากร
- 3) การออกหน่วยเคลื่อนที่เพื่อรับทราบปัญหาข้อเสนอแนะจากประชาชน
- 4) การส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการการดำเนินงานของอบต. ทุกด้าน
- 5) การจัดหาวัสดุ- ครุภัณฑ์ที่จำเป็นต้องใช้ในการปฏิบัติงานและการสรรหาบุคลากรเพิ่ม

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้ศึกษา ได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ ความพึงพอใจของสมาชิกกลุ่มอาชีพต่อการส่งเสริมอาชีพขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองสูงสวรรค์ อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ดังนี้

บุญมาก ช้าง โสภ (2545 : 75-77) ศึกษาเรื่อง การดำเนินงานตามนโยบายหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ : กรณีศึกษาผ้าทอพื้นเมืองของจังหวัดมณฑลพิบูลย์ชัย 5 จังหวัดภาคเหนือตอนล่างเครือข่ายคนพัฒนา ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จ ด้านการผลิต กลุ่มอาชีพทอผ้าพื้นเมืองกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้ด้านการทอผ้าดั้งเดิมและมีการฝึกอบรมเพิ่มเติมด้านผลิตภัณฑ์และสินค้า มีจุดเด่นเป็นผ้าทอมือและเป็นเอกลักษณ์ของหมู่บ้านและชุมชน สินค้าจะมีการควบคุมคุณภาพของผลิตภัณฑ์ ด้านการบริหาร มีการประชาคมปรึกษาหารือและระดมความคิดเห็นร่วมกัน มีตลาดจำหน่ายทั้งในชุมชน อำเภอ จังหวัด และต่างจังหวัด มีการวิเคราะห์ผลิตภัณฑ์และสินค้า การบริหาร การจัดการตลาดร่วมกันและด้านการตลาด คนในท้องถิ่นให้การสนับสนุนและใช้ผ้าทอพื้นเมืองและมีตลาดระดับตำบล อำเภอ จังหวัดและต่างจังหวัด

ปรีชา อุปะทะ(2549 : 64-68) ศึกษาบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมการฝึกอบรมอาชีพ ศึกษาเฉพาะกรณี อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน ผลการวิจัย พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการฝึกอบรมอาชีพ พบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความพึงพอใจมาก ความพึงพอใจในการบริหารการฝึกอบรมของ อบต. พบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความพึงพอใจมากที่สุด ความพึงพอใจในการฝึกอบรม พบว่า ผู้เข้าร่วมรับการฝึกอบรมมีความพึงพอใจระดับมาก ผลสัมฤทธิ์ของการฝึก พบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความพึงพอใจระดับมาก

บทบาทของ อบต. กับการส่งเสริมอาชีพ เป็นการจัดหลักสูตรและวิธีการดำเนินงานให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน ตลอดจนถึงเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมหรือวิถีชีวิตของคนในชุมชนนอกจากนี้แล้วยังต้องให้ความช่วยเหลือประชาชนหลังจากฝึกด้วยเพื่อจะได้นำความรู้ไปเพิ่มรายได้ตนเองและครอบครัวอย่างแท้จริง

ศราวุธ คีมาท (2549 : 97 - 99) ศึกษา การพัฒนากลุ่มอาชีพบ้านสะพานหิน หมู่ที่ 9 ตำบลท่าลำนวน อำเภอมโนรมย์ จังหวัดชัยนาท ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการดำเนินงาน มีการดำเนินงานจากภูมิปัญญาดั้งเดิมของคนในชุมชน เริ่มต้นจากการผลิตที่ใช้และพัฒนาเป็นการผลิตเพื่อจำหน่ายสร้างรายได้ให้กับครอบครัว ปัจจุบันกลายเป็นทั้งอาชีพเสริมและอาชีพหลักของคนในชุมชน

2. ปัญหาในการพัฒนากลุ่มอาชีพบ้านสะพานหิน ในด้านการบริหารงานพบว่า กลุ่มไม่มีระเบียบเป็นลายลักษณ์อักษร ขาดการประชุม และการบริหารงานอย่างต่อเนื่อง ในด้านเงินทุน ขาดเงินทุนในการบริหารจัดการ ในด้านการนวัตกรรม คือ ขาดทักษะและขาดการจัดทำแผนการตลาด ปัญหาด้านการมีส่วนร่วม คือ สมาชิกขาดความร่วมมือในการแสดงความคิดเห็นเพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนา ปัญหาด้านการเรียนรู้ คือ ขาดการถ่ายทอดประสบการณ์และภูมิปัญญาท้องถิ่น

ฉัตรวรรณ ทวีแสง (2550 : 90-94) ศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมการปฏิบัติงานตามบทบาทของคณะกรรมการกองทุนชุมชนเมือง กรณีกองทุนศึกษากองทุนชุมชนเมืองเขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติตามบทบาทของคณะกรรมการกองทุนเมืองเขตทุ่งครุ กรุงเทพฯ ด้านดำเนินการ ด้านการกำหนดกลุ่มเป้าหมาย ด้านการติดตามผลการดำเนินงาน เป็นด้านที่คณะกรรมการกองทุนมีการปฏิบัติงานตามบทบาทอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านการจัดเก็บข้อมูล ด้านการประสานงาน เป็นด้านที่คณะกรรมการกองทุนมีการปฏิบัติงาน ตามบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง

ทิพวัลย์ พรรณลาภ (2551 : 86) ศึกษาการดำเนินงานตามโครงการพัฒนากลุ่มอาชีพ ในจังหวัดชัยภูมิและนครราชสีมา ผลการวิจัย พบว่า มีกลุ่มเพียงส่วนน้อยที่สามารถรวมตัวกันเป็นปึกแผ่น ให้ความมั่นคงแก่สมาชิกได้ ส่วนใหญ่สมาชิกกลุ่มจะไม่ได้ดำเนินกิจกรรมแต่อย่างใด ที่แสดงให้เห็นเป็นการดำเนินงาน โดยส่วนรวม มีแต่สมาชิกเพียง 2-3 คนเท่านั้น ที่มีความสนใจและอยากได้รับความช่วยเหลือต่างๆ ก็หาทางติดต่อขอคำแนะนำปรึกษาและขอความช่วยเหลือ จากเจ้าหน้าที่เป็นการส่วนตัว กลุ่มจึงไม่สามารถที่จะรวมตัวกันเป็นปึกแผ่นได้ และจะสลายตัวไป ผลของการพัฒนากลุ่มอาชีพจะเป็นไปในทางที่ได้

ปริมาณของกลุ่มและจำนวนสมาชิกที่ได้รับการฝึกอบรมมากกว่าคุณภาพของการดำเนินงาน
ในรูปกลุ่ม

สมนึก เศษโพธิ์ (2551 : 61) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มอาชีพที่
ได้รับการส่งเสริมโดยองค์การบริหารส่วนตำบล กรณีศึกษาในเขตอำเภอแม่เมาะ จังหวัด
เชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า ภาพรวมการดำเนินงาน/บริหารงานของกลุ่มอาชีพที่ประสบ
ผลสำเร็จ พบว่า ประเด็นที่กลุ่มอาชีพเห็นว่า มีกิจกรรมประสบความสำเร็จมาก คือ ประเด็น
มีสมาชิกกลุ่มอาชีพอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง รองลงมา คือ กิจกรรมกลุ่มอาชีพมีทะเบียนรายชื่อ
สมาชิกกลุ่มและกรรมการบริหารกลุ่มเก็บไว้ที่ที่ทำการกลุ่มและองค์การบริหารส่วนตำบล
และกรรมการบริหารของกลุ่มอย่างน้อย 3 คน ได้ร่วมกันเป็นกรรมการจัดซื้อวัสดุครุภัณฑ์
ของกลุ่ม

เอมอร งามยิ่งไพศาล (2551 : 85-88) ศึกษาบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบล
ในการสร้างชุมชนเข้มแข็ง ในเขตตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์
ผลการวิจัย พบว่า ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วน
ตำบลในการสร้างความเข้มแข็ง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการส่งเสริมให้ชุมชน
เข้มแข็ง ด้านการสร้าง ความเข้มแข็งและการพึ่งตนเองของชุมชนและด้านการตอบสนอง
ความต้องการของประชาชนมีลำดับ

เดชา นาดอน (2552 : 55) ศึกษาบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการ
พัฒนา กลุ่มอาชีพ: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลพนมไพร อำเภอพนมไพร จังหวัด
ร้อยเอ็ด พบว่า ข้อมูลเฉลี่ยโดยภาพรวมที่องค์การบริหารส่วนตำบลพนมไพรให้การ
สนับสนุนและส่งเสริมในการพัฒนา กลุ่มอาชีพ พบว่า มีการให้การสนับสนุนและ
ส่งเสริมร้อยละ 56.3 การสนับสนุนที่มากที่สุด คือ ด้านปัจจัยการผลิต ร้อยละ 69.0 และ
ข้อมูลการสนับสนุนและส่งเสริมเพื่อการพัฒนา กลุ่มอาชีพที่น้อยที่สุดคือการสนับสนุน
ด้านกระบวนการผลิตร้อยละ 39.0

นุชบา ทาโยธิ์ (2552 : 62) ศึกษาการปฏิบัติตามบทบาทขององค์การบริหารส่วน
ตำบลยางในการส่งเสริมและสนับสนุนกลุ่มอาชีพ ตำบลยาง อำเภอธวัชบุรี จังหวัด
มหาสารคาม ผลการศึกษา พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับ
ปฏิบัติมาก 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการฝึกอบรมอาชีพ ด้านการสนับสนุนทุน ด้านการส่งเสริมการ
ผลิต และระดับการปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง 1 ด้าน ได้แก่ ด้านการส่งเสริม
การตลาด

ไพโรจน์ คงกระโทก (2552 : 64-65) ศึกษาบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบล ในการส่งเสริมกลุ่มอาชีพชุมชนเพื่อการพึ่งตนเอง: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแก อำเภอสรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู ผลการวิจัย พบว่า อบต.มีการร่วมกับ สมาชิกกลุ่มอาชีพจัดทำแผนพัฒนาอาชีพ โดยเฉพาะในเรื่อง สมาชิกกลุ่มอาชีพเข้าร่วม ประชุมในการจัดทำแผนพัฒนา คิดเป็นร้อยละ 76.7 รองลงมา ได้แก่ กำหนดกิจกรรม/โครงการพัฒนากลุ่มอาชีพอย่างต่อเนื่อง คิดเป็นร้อยละ 50.0 และมีการส่งเสริมการพัฒนากลุ่มอาชีพชุมชนอย่างต่อเนื่อง คิดเป็นร้อยละ 40.0 ส่วนมากคิดว่าไม่มีปัญหาในการร่วมกับ สมาชิกกลุ่มอาชีพจัดทำแผนพัฒนาอาชีพ คิดเป็นร้อยละ 66.7

จากผลการศึกษาดังกล่าวสรุปได้ว่า ความพึงพอใจของสมาชิกกลุ่มอาชีพ ต่อการส่งเสริมอาชีพขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองสูงสวรรค์ อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ความพึงพอใจ ด้านฝึกอบรมอาชีพ ด้านการสนับสนุนทุน ด้านการส่งเสริมการผลิตอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการส่งเสริมการตลาด อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสามารถนำมาปรับใช้ในการศึกษาความพึงพอใจของสมาชิกกลุ่มอาชีพต่อการส่งเสริมอาชีพขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองสูงสวรรค์ อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม